הלכה · משנה תורה · מפרשים · בני בנימין · ספר אהבה

בני בנימין על משנה תורה, הלכות מילה

רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים [האדר"ת]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בני בנימין על משנה תורה, הלכות מילה

רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים [האדר"ת]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בני-בנימין-על-משנה-תורה-הלכות-מילה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 4
הלכה ד 5
הלכה ט 5
הלכה י 5
הלכה יד 5
הלכה טו 6
הלכה יז 6
הלכה יח 6
פרק ב 6
הלכה ד 6
הלכה י 6
פרק ג 7
הלכה א 7
הלכה ג 7
הלכה ד 7
הלכה ה 7
הלכה ז 7
הלכה ח 7
הלכה ט 8

פרק א

הלכה א

מ"ע למול ביום השמיני. נכלל בזה גם מלת העבדים ממה של"כ "הבן" ועי' כ"מ מה שלא נמנה מ"ע בפ"ע. ובמעה"ח ה"ר מסנהדרין נ"ט א' מש"ש ואנו אין לנו אלא גה"נ בלבד:

מצוה על האב למול את בנו. יש להסתפק אם בכלל זה גם על הבן הנולד לעבד משפחה שנתייחדה לו. ולכאורה י"ל דכיון דא"ל יחס כדא' ביבמות כ"ג א'. ס"ב א' ב"ק ט"ו א' ובכ"מ. ל"ש לחייבו משום אב דאינו נקרא אביו כלל. ול"ש עליו מצות הבן על האב. כמו בכל ישראל. וע"ל שכ' רבינו דב"ד מחוייבים למול העבדים אם לא מלו הרב שלו. מ' דהוא עצמו אינו חייב במצות מילה כלל וע"ל ה"ו דיכול להתנות שלא למולו. וא"כ ודאי ל"ש חיוב מילה על העבד. רק כשנימול כבר. י"ל דחייב לימול בני משפחה המיוחדת לו. או אף משפחה שאינה מיוחדת לו. דודאי בישראל כל כה"ג שנקרא אביו חייב למילו. וע' יבמות נ"ב ב' שו"מ בשעה"מ שכבר העיר בחקירה זו. ואמנם לא התעורר לומר דל"ש לקרותו אב כיון שאין לו יחס. וי"ל דמה"ט גם עבד עברי אינו מחוייב למול את בנו שהולידה לו שפחה שניתן לו. והאדון חייב במילתו וצ"ע. וס' זה יש להסתפק לד' המקנה דגם נשים חייבות במצות מילה שמחוייבים כל ישראל למול. מדכ' המול לכם כל זכר גם נשים חייבות ולא נתמעטו רק מחיובא דאב לבנו. ע"ש בקדושין כ"ט א'. ובחידושי ת"ל תמכתי יסודותיו מכ"מ בדחז"ל בס"ד. א"כ יל"ע אם השפחה חייבת במצוה זו. דמ"מ היא אמה. וכן אם העבד חייב בזה. וע"ש בשעה"מ מש"כ מב"ק. ובס' המקנה שם ואת"י כעת:

הלכה ב

אין מלין בנו של אדם שלא מדעתו. נ"ל דמקורו מב"ק צ"א ב'. אנא בעינא למעבד מצוה. ועי' נדרים ל"ו ב'. אם תורם משלו עש"ח טוה"נ ש"מ. כאאמו"ר הגז"ל. ועי' תב"ש סי' כ"ח. מש"כ ע"ד הש"ך חו"מ סשפ"ב וע"ש בקצה"ח ובמקומו ישבתי הכל ת"ל:

אבל אינו חייב כרת עד שימות. עי' השגת הראב"ד וכ"ה דעת התוס' מכות י"ד א'. ד"ה לאפוקי ועי' טורי אבן ר"ה ו' א'. שכ' דאם גמר בדעתו שלא לימול חייב כבר כרת בזה. וי"ל דבזה גם רבינו מודה. וא"ש קו' אאמו"ר הגז"ל בחידושיו מחולין דף ב'. דפריך שם אי מומר לד"א היינו מומר לערלות. והרי לרבינו מומר לערלות קיל משאר מומר כמו לחלב ודם דשם הוא חייב כבר כרת ולערלות הוא עתה רק בעשה ורק לאחר מיתה הוא בכרת. ולהאמור י"ל דס"ל לרבינו דלא נקרא מומר רק כשגומר בדעתו שלא למול עוד. ול"נ לה"ר לרבינו מיבמות ה' ב'. ופסחים ע"ז א'. וע' סוכה כ"ה א'. מכל אלו המקומות ראיה

לשי' רבינו. והדברים ארוכים מאוד אתי במחיצתי תלי' וכאן לקצר אני צריך ועמש"ל ספ"ג ס"ד:

הלכה ד

כיצד לקח שפחה ועוברה. נ"ל דצ"ל שפחה מעוברת ואח"כ ילדה זהו מקנת כסף. וכ"ה לקמן ה"ה. כאאמו"ר ז"ל:

הלכה ט

בכ"מ נלמד רבינו במכ"ש. תמוה ל"ל כ"ש מה שהוא משנה ערוכה שבת קל"ז א'. בה"ש של ע"ש נימול לעשרה וע' נדה מ"ב ב'. ולקמן הט"ו כאאמו"ר הגז"ל:

הלכה י

כשם שמילת הבנים דו"ש כך מילת עבדים. שמעתי בשם ס' נחל איתן להקשות מ"ט דו"ש הרי יכול להפקירו וכדא' בשבת קל"א א' כה"ג. דלר"א אין מכשירי מזוזה וציצית דו"ש מה"ט. ותי' דל"א הכי רק במכשירי מצוה ולא במצוה עצמה. ובדבריו נ"ל ליישב קוהמפ' בביצה י"ב א'. דלב"ש אין מוציאין קטן למול ביו"ט והרי ר"א שמותי היא וכב"ש ס"ל כמ"ש בירושלמי בכ"מ. ואיך משכ"ל לאסור ביו"ט. כיון דאפילו מכשיריו דו"ש כ"ש יו"ט. ועי' שו"ת. ח"ס חא"ח סי' קמ"ח. ולדבריו נ"ל דנפ"מ בעבד קטן דאד"ש. משום שיכול להפקירו. אך מ"ד הח"ס חא"ח סקכ"ד וחיו"ד סשט"ז שטרח ליישב קו' הגאון השואל מהגר"ד דייטש ז"ל. מ"ט פד"ש ול"א שיפקיר קרקעותיו לשי' התוס' פסחים ג' ב'. מ' דלס"ל סברא זו. וכ"נ דכיון דלר"א מכשירין כמצוה עצמה מה"ת לחלק בזה. וצ"ע בגוף ה' ולשיטתי' ק' שפיר דר"א אדב"ש בביצה שם. ואולם בחידושי ישבתי בס"ד בפשיטות בדברי הירושלמי ספ"ק דר"ה וספ"ב דמגילה אם מכשירי מצוה שדו"ש דוחין אף בלילה ע"ש. וא"כ א"ש. וא"ש גם הך דלולב שם ע"ש. דלר"א גם מכשירי לולב דו"ש כמ"ש בשבת שם. ואמנם קו' ס' נ"א אין לה מקום כלל. דמאי מהני שיפקירנו הרי כל ישראל חייבין למולו. וא"כ לא יפטור ממצות מילה בו ביום כלל. וגם שמא יזכה בו עע"ג ודאי אסור דה"ה מפקיעו ממצות מילה. וגם יל"ע בזה דהפקר לישראל לבד ולא לעע"ג אינו הפקר. ע' ירושלמי פ"ו דפאה. ולהיפוך ודאי דלא. ואולי יתכן קצת לפ"מ דקיי"ל דערלות שלב"ז ל"ה ערלה עי' פ"א מתרומות ה"ז. א"כ משכ"ל שיפקירנו קודם יום ח'. דאז ל"ש לקרותו ביטול מצות מילה כיון שלא חל כלל. אך יל"ח מנידון דשם. דשם אינו מבטל מצות מילה לגמרי משא"כ כאן. וילה"א בזה לולי שאכ"מ:

הלכה יד

מי שנולד. עי' ש"ק ספי"א דיבמות ד"ה ליאות:

הלכה טו

וכן מילה שלב"ז. עי' כ"מ. ולולי דבריו נ"ל דצ"ל "וכל" במקום "וכן":

הלכה יז

עד שיפול בו דם ויחזרו מראיו. מבואר דא"צ להמתין ז' ימים אח"כ ולא כס' יד הקטנה ואין חוששין כלל לדבריו בזה אך הרה"ג ר' יעקב בן כ' אחי הגרצ"י ז"ל הגאבד"ק ראגאלי העירני מהש"ך סי' רס"ג שדעתו כס' יד הקטנה. והוא חידוש:

הלכה יח

שס"נ דוחה הכל. עי' ח"ס חיו"ד סרס"א מש"כ ע"ד רבינו אלו. ובחידושי לפסחים ס"א ב'. הארכתי בזה בס"ד:

פרק ב

הלכה ד

ע' שו"ת ש"א שהאריך מנ"ל לרבינו דאפילו בחול אינו חוזר. ול"נ מקור נאמן לזה מיבמות מ"ז ב' דגם במילת גר הדין כן. והרי מילת גר (הוא שלב"ז דא) אינו בשויו"ט ואולי י"ל דטעמא דאסור משום חובל. ואסור כשאינו לעיכובא וכמש"כ בחיבורי ס"ס פ' לך באורך:

הלכה י

וק"ו הדברים אם לא דחו מכשירי מילה שבות שהוא מדבריהם כו'. ר"ל להביאו דרך רה"ר וכמש"כ ה"ט ובשבת כ"ש לאו דאורייתא ביו"ט ויל"ע על קו' כזה וערובין פ"ג ב'. וסוכה ט"ז ב'. די"ל שבת חמור איסור שבות דידה מלאו דיו"ט דאורייתא ע"ש. ונראה דשאני לאו דיו"ט דשבת ויו"ט כהדדי נינהו כדא' בכ"מ גזירה יו"ט אטו שבת. ע"ע שבת כ"ג ב' ביצה י"ח א'. ול"ה גל"ג בכה"ג ע"ש בתוס' משא"כ סוכה ושבת וראיה מיבמות ו' א'. דדחי שם שאני לאוי דשבת דחמיר. והרי אף בלאו דיו"ט כן כמבואר בשבועות ט"ו ב'. דאין בנין בהמ"ק דוחה גם יו"ט מהך קרא דא"ש תשמורו ע"ש ברש"י. או ביו"ט בשבת וצע"ק בזה. ואולם מש"כ הכ"מ על הק"ו דז"ש רבא דאתייא בק"ו נפלא ממני דהא רבא קאי אקרא דלבדו. ואיך שייך לדין ק"ו בזה בדאורייתא ממה שהוא דרבנן. וע' ידים פ"ב מ"ב. ובדברי הגר"א ז"ל שם וצ"ע לדברי הכ"מ דהכא שהוא שלא כהלכה עש"ה:

פרק ג

הלכה א

ואבי הבן מברך להכניסו בבשא"א. מצוה על האב למול את בנו יתר כו'. לפה"נ ס"ל לרבינו דה"ט דאבי הבן מברך להכניסו. ויל"פ לפי דבריו דז"ש להכניסו בבריתו של א"א. לפ"מ דיליף בקדושין כ"ט א' דמצות האב למול את בנו הוא מדכ' וימל אברהם אי"ב. ולפ"ז י"ל דאם מל בעצמו מברך להכניסו קודם ברכת למול [וכן אם אחר מל אותו בשליחות מקודם] [ויל"ע לפ"ז גם במילת עבדים כן. וע"ל ה"ה ויש לחלק] אולם להירושלמי פ"ק דקדושין ה"ז דיליף דמצות האב למול א"ב מקרא דביום השמיני ימול. א"א לפרש דז"ש להכניסו בבשא"א. וע' בשו"ת ח"ס חיו"ד סרמ"ט מה שהאריך בפי' ברכה זו. ובמקומו הארכתי בס"ד:

הלכה ג

ואבי הבן מברך שהחיינו. פשוט שלמד כן מפה"ב דמברך שהחיינו כשלהי פסחים. וכ"ש מצות מילה החשובה והחמורה מאד ושקבלוה בשמחה. וכמ"ש בשבת ק"ל א' ומגילה ט"ז ב'. ולפלא מאד בעיני שלא זכר רבינו ענין הסעודה למילה הנזכר בגמ' שם ובפר"א המובא בתוס'. וע' בתנחומא פ' תצוה וע' נדה ל"ח ב' מ' דהוא מדאורייתא. וע' ירושלמי מגילה פ"ק דמגילה ה"ה דמאחרים ע"ש:

הלכה ד

המל את הגרים כו'. נראה ודאי דמברך שהחיינו וכן בעבד הנימול:

הלכה ה

והמל אדם גדול. עי' פ"ג מק"ש הט"ז וצ"ל דגדול דהכא ל"ד קאמר:

הלכה ז

לפיכך אם הניח ערלתו נתכוין כו'. מ' אף אם אינו לשום גירות איכא מצוה ול"י מנ"ל הא. ומי שאני מצות מילה משאר מצות שלא היו מניחין לעובד ע"ג לעשותה כמש"כ פ"י ממלכים ה"י ובאופן שאינו לו לרפואה י"ל דאסור משום חובל דאף ב"נ מוזהר ע"ז. ע' ב"ק צ"א ב' ובהמקנה שלהי קדושין:

הלכה ח

וכל המפיר בריתו שא"א והניח ערלתו או משכה אלחלעה"ב. הכ"מ ציין לאבות ושם לא נזכר רק ראשית דבריו. ואולם כ"ה בירושלמי פ"א דפאה ופ' חלק. וע' בבלי (סנהדרין מ"ד א') שבועות י"ג א'. מפיר ברית בבשר ואם עשה תשובה כו'. ודרשו חכמים ע"ז

תכרת לעה"ב א"ל עשה תשובה. וצ"ל דמ"ש בסנהדרין מ"ד א' דעכן י"ל חלעה"ב. והרי א' שם ע"א דהיה מושך בערלתו דגם ע"ז עשה תשובה ומל עצמו כראוי קודם שנסקל. ולעד"נ דאם כבר נימול כהוגן שוב אף שנמשכה ערלתו נקרא מהול מה"ת. דהא קיי"ל משוך אסור בתרומה רק מדרבנן כמ"ש ביבמות ע"ב א'. וכפ' רבינו פ"ז מתרומות ה"י. אבל מ"מ אם המשיך עצמו ה"ה חייב על מעשה רע שעשה וכפר בבריתו של א"א. על זדון לבבו שמעיז לעשות כן. אבל מ"מ לא נקרא ערל כל שקיים מצות מילה כראוי [וע' כה"ג מנחות נ"ג א'. אימא גברא בלאו ואפסולי לא מפסל. וילה"א בזה] ועי' תוס' יבמות שם ד"ה מדבריהם:

וש"ב הרב המאה"ג מהר"ח נאטינזאהן שי' כ' אלי בדבר שהעירו המפרשים מהא דמשיך אוכל בתרומה מה"ת. והרי אלחלעה"ב מ' דהוי ערל נ"ל דנ"מ אם משוך ע"י אחרים כהני שהיו בימי בן כוזיבא ביבמות ע"ב א' או מעצמו שאירע לו כן ה"ה כערל. משא"כ אם הוא בעצמו מושך ערלתו וכפר בבשא"א הוא אסור מה"ת בתרומה. ותוס' היו גורסים בסנהדרין עכן משוך בערלתו הי. ע"כ הקשו שפיר. משא"כ גירסתנו מושך וכ"ה שם ל"ח י"ב. וכן מש"א במכילתא פ' בא פ' ומלתה אותו להביא זה שנתקיימה אצלו מצות מילה פ"א וחזר הבשר כו' דאוכל בפסח. שזהו ג"כ אם מעצמו עכת"ד ואנא עדיפא מיני' קאמינא דבכל ענין אינו נקרא ערל וצ"ע. ולדעת רבינו י"ל דמ"ש בחולין ד' ב' מומר לערלות היינו בכה"ג שמשך ערלתו ובכה"ג נ"ל שמודה להראב"ד ע"ל פ"א ה"ב ומש"ש בס"ד. ואש"ק כאמו"ר הגז"ל שהזכרתי שם. וי"ל"ע בזה לענין חיוב חטאת דלפ"מ ד"א במכות י"ג ב'. משום שוא"ת הרי משכ"ל מצות מילה לעבור עלי' בקו"ע. אך לדברינו דאם משך ערלתו אינו פסול מה"ת לתרומה וקדשים. רק דמ"מ הוא חייב כרת על זדון לבבו. א"כ שפיר ה"ל שוא"ת משא"כ אם נחלק בא"א ק' משם:

הלכה ט

צריך ישוב מדוע לא זכר רבינו מה שחמורה שדוחה נגעים אפי' שלב"ז. ושדוחה שבת החמורה ועוד הנזכרים שם במשנה: